

Projektnamn: Stöd till energikartläggning

Programområde: Nationellt regionalfondsprogram

Ärende ID: 20200485

Sammanfattande beskrivning

Via detta projekt erbjuds små och medelstora företag stöd för att genomföra energikartläggning. Genom att energikartlägga sin verksamhet får företagen kunskap om sin energianvändning och lönsamma åtgärder. Syftet med energikartläggningsstödet är att företagen ska uppnå en effektiv användning av energi.

Det övergripande målet med projektet är att de små och medelstora företag får ökad kunskap om sin energianvändning och om lönsamma energieffektiviseringsåtgärder, vilket på sikt leder till minskad energianvändning hos företagen och därmed även energikostnaderna. Stödet kan således leda till minskade kostnader för företaget vilket har positiv påverkan på företagets konkurrenskraft

Energieffektivisering ska inte vara en isolerad engångsinsats utan del av ett system av fortlöpande insatser för att arbeta strategiskt, systematiskt och strukturerat med den egna energianvändningen. Stödet kommer erbjudas över hela landet, företagen är dock inte jämt geografiskt fördelade.

Projektet är ett ramprojekt och statligt stöd inom projektet beviljas enligt Förordningen (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggning.

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Effektiv energianvändning är en av de viktigaste frågorna i dagens samhälle. För att effektivisera energianvändningen behövs information, kunskap och utveckling av nya tekniska lösningar och produkter. Potential för energieffektivisering finns inom alla branscher, men trots god ekonomisk lönsamhet genomförs inte en del av möjliga energibesparande åtgärder, det s.k. energieffektiviseringsgapet. Genom att energikartlägga sin verksamhet får företagen kunskap om sin energianvändning och lönsamma åtgärder. Via detta projekt erbjuds små och medelstora företag stöd för att genomföra en sådan energikartläggning och Energimyndigheten vill härigenom bidra till att fler energieffektiviseringsåtgärder genomförs. Syftet med energikartläggningsstödet, enligt förordning (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggning, är att företagen ska uppnå en effektiv användning av energi.

Energikartläggningsstödet har funnits under åren 2010-2014. Målet för stödperioden var att minst 1000 företag skulle ansöka om stöd och därmed energieffektivisera sin verksamhet. Målet på antal sökande uppnåddes, dock var det enbart 780 företag som genomförde en energikartläggning som godkändes av Energimyndigheten. Inför den nya stödperioden har synpunkter tagits in från bl.a. branschorganisationer, konsulter och energikontor. Vidare har Energimyndighetens erfarenheter i form av direktkontakt med sökande företag utgjort viktig input till projektet. Nya föreskrifter har arbetats fram och som ett led i förankringsprocessen har förslaget på uppdaterade föreskrifter skickats ut på remiss till bl.a. branschorganisationer och regionala aktörer.

Projektet utgår från verksamhetslogik och effektkedjor vid planering, uppföljning och styrning. Med ett helhetstänkande stöttas målgruppen i att ta nästa steg i sitt energiarbete. Energieffektivisering ska inte vara en isolerad engångsinsats utan del av ett system av fortlöpande insatser för att arbeta strategiskt, systematiskt och strukturerat med den egna energianvändningen.

Efter att stödet för energikartläggning tog slut 2014 finns det inget stöd för SMF i arbetet med energikartläggning. Det innebär att Energimyndigheten från och med 2015 inte arbetar med insatser riktade mot SMF i den ordinarie verksamheten. Projektet kommer att genomföras som ett projekt enligt myndighetens projektstyrningsmodell.

Genom aktuellt ramprojekt kan ambitionsnivån för energikartläggningsstödet höjas. Den första omgången av stödet har fångat upp de företag som varit lätta att intressera för arbete med den egna energianvändningen. För att nå resterande företag krävs en uppväxling av insatserna, för att på årsbasis kunna bibehålla nivån av antalet inkomna och beviljade ansökningar.

Följande förändringar i stödets utformning kommer särskilt skilja projektet från föregående stödperiod:

- Maximal stödnivå är höjd från 30 000 kr till 50 000 kr per företag
- Lägsta nivån för energianvändning är sänkt från 500 till 300 MWh vilket innebär att stödet nu erbjuds fler företag.
- Tydligare krav på energikartläggningens innehåll och specifika insatser för att höja kvalitet på energikartläggningarna.
- Kompletterande struktur med regionala noder i syfte att växla upp stödets effekter (separat projekt).

Projektet bidrar till de horisontella kriterierna, i första hand bättre miljö. Förbättrad energieffektivitet i företag och spridning och anammande av teknik som ger minskade CO₂-utsläpp förbättrar förutsättningarna för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen. Stödet kommer att erbjudas företag över hela landet. Särskilt behov av anpassningar för att säkerställa att projektet bidrar till alla horisontella kriterier kommer att ske med hjälp av det projektet Regionala noder. Genom översyn av bl.a. inkomna ansökningar och analyser av målgruppen och dess behov i arbetet med datainsamling följs även behov av insatser upp för att identifiera obalanser vad gäller de horisontella kriterierna.

Omvärd och samverkan

I planeringen av insatserna till nationella regionalfondsprogrammet har hänsyn tagits till erfarenheter och resultat från tidigare genomförda aktiviteter och insatser kopplat till Energimyndighetens verksamhet. Vid utformningen av projektet har resultat, effekter och erfarenheter från föregående stödperiod (2010-2014) använts och hur de nya förutsättningarna påverkar stödet har undersökts och beaktats.

Detta ramprojekt avser en av flera insatser som Energimyndigheten planerar. Under åren 2019 och 2020 beviljas stöd till företagen under förutsättning att finansiering finns. Projektet stöd till energikartläggning kan genomföras oberoende av övriga insatser, men insatserna samverkar och är beroende av varandra för att maximala effekter ska kunna uppnås. De övriga insatserna som är planerade anges nedan.

1. Energikartlägningsstöd
2. Regionala noder för energikartlägningsstöd
3. Nätverk
4. Miljöstudier
5. Incitament för energieffektivisering
6. Metodikutveckling och insamling av data och statistik
7. Andra projekt med samverkan och synergier

Energimyndigheten har under perioden 2010-2014 hanterat energikartlägningsstödet. Det har inte funnits andra aktörer som drivit liknande nationella program. Inför den nya stödperioden har dock Energimyndigheten tagit in erfarenheter från andra aktörer som på olika sätt varit i kontakt med energikartlägningsstödet.

Kommunikationen ska leda till att tematiska mål och effektmål för programmet uppfylls. Alla i målgruppen, oavsett kön, etnisk tillhörighet eller funktionsnedsättning, ska ha samma förutsättningar för att få tillgång till stöd. Det kan ge upphov till behov av information på fler språk än svenska, att information tillgängliggörs på alternativa media samt anpassning av information på Energimyndighetens websida och användning av olika typer av informationskanaler för att nå målgrupper med olika behov.

I all kommunikation kommer Energimyndigheten framhäva att verksamhet finansieras genom Europeiska regionala utvecklingsfonden, där Tillväxtverket är förvaltande myndighet. Kommunikationen kommer att följa Energimyndighetens kommunikationspolicy och- strategi liksom gå i linje med Tillväxtverkets kommunikationsstrategi samt uppfylla EU:s krav på kommunikation.

Koppling till det lokala näringslivet

Förordning (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggning styr energikartlägningsstödet omfattning, men Energimyndigheten har bemyndigande att föreskriva om vissa detaljer kring stödets utformning. Inför den nya stödperioden har synpunkter tagits in från bl.a. branschorganisationer och regionala aktörer. Energimyndighetens föreskrift, som kommer gälla för stödperioden 2015-2020, remitteras nu till branschorganisationer och regionala aktörer för att ge dem möjlighet att lämna synpunkter.

Stödet riktar sig till små och medelstora företag, vilket gör att det regionala näringslivet är en del i projektgenomförandet i form av stödmottagare. Företagen ansvarar själva för

att anlita en eventuell konsult för att genomföra energikartläggningen. Företagen betalar sin del av kostnaderna för energikartläggningen minst 50 %, antingen med pengar eller med egen nedlagd tid.

De konsulter som företagen anlitar för att genomföra energikartläggningen är även en naturlig vidareförmedlare av stödet. Anlitade konsulter behöver ha kännedom om Energimyndighetens regler för stödet så att företagen erhåller en energikartlägningsrapport som uppfyller uppställda krav.

Under föregående stödperiod ansökte ca 1000 företag om energikartlägningsstödet vilket visar att det finns ett intresse för denna typ av insats. Då lägsta energianvändning för att erhålla stödet sänks från 500 MWh till 300 MWh, omfattas nu företag som inte tidigare haft möjlighet att söka, vilket breddar målgruppen.

Energikartlägningsstödet kan på ett bra sätt även kopplas till det lokala och regionala energiarbetet och länen/regionernas aktuella energi- och klimatplaner. För att öka anslutningsgraden till stödet behöver energi- och klimatrådgivare, energikontor, kommuner och länsstyrelser ha god kännedom om energikartlägningsstödet i syfte att använda det som ett verktyg i kontakter med, och projekt för, små och medelstora företag.

Länsstyrelser och kommuner har via miljötillsynen många företagskontakter. Energikartlägningsstödet kan marknadsföras på ett verksamhetsnära sätt genom samarbete och kunskapsförmedling till tillsynsmyndigheter och de miljöinspektörer som utför energitillsyn.

Mål och resultat

Mål

Övergripande mål

Små och medelstora företag har fått ökad kunskap om sin energianvändning och om lönsamma energieffektiviseringsåtgärder, vilket på sikt leder till minskad energianvändning hos företagen.

Projektmål

Minst 1190 små och medelstora företag ska ansöka om energikartlägningsstöd och genomföra en energikartläggning under perioden 2015-2020.

Delmål

Delmål 1: År 2016 ska minst 250 små och medelstora företag ha ansökt om energikartlägningsstöd och genomfört en energikartläggning.

Delmål 2: År 2018 ska minst 750 små och medelstora företag ha ansökt om energikartlägningsstöd och genomfört en energikartläggning.

Delmål 3: Minst 60 % av den totala besparingspotentialen i energikartläggningen realiserar genom att åtgärder genomförs.

Målgrupper

Den primära målgruppen är små och medelstora företag med en energianvändning över 300 MWh eller mer än 100 djurenheter.

Stödet riktas till samtliga branscher. Det finns ca 5200 tillverkande företag (SNI 05-33) som har en energianvändning över 300 MWh och färre än 250 anställda. Ca 500 tillverkande företag har redan fått energikartläggningsstöd beviljat och utbetalt, vilket innebär att målgruppen tillverkande företag är cirka 4 700 st. Av dessa kan dock vissa omfattas av lagen om energikartläggning i stora företag.

Enligt uppskattning från LRF har 3200 lantbruk fler än 100 djurenheter, vilket ger ca 3000 lantbruk som kan söka stödet.

För övriga branscher finns ingen tillförlitlig nationell statistik kopplat till företagens energianvändning. Fastighet- och byggsektorn och servicesektorn är dock branscher med stor andel SMF.

Ansökningarna under stödperioden 2010-2014 fördelade sig i huvudsak på följande fyra branscher: industri (50 %), fastighetsverksamhet (17 %), lantbruk (11 %) och handel (10 %). Ett rimligt antagande är att fördelningen kommer vara likvärdig under kommande stödperiod. Energimyndigheten kan dock komma att rikta informationsinsatser mot specifika målgrupper som har en hög besparingspotential.

Stödet kommer erbjudas över hela landet, företagen är dock inte jämt geografiskt fördelade. För tillverkande företag återfinns 46 % av stödberättigade företag i de fyra länen Västra Götaland (16 %), Skåne (12 %), Jönköping (11 %) och Stockholm (7 %). Totalt antal ansökningar per län från föregående stödperiod har en liknande fördelning över landet. Via projektet regionala noder kommer dock energikartläggningsstödet kunna marknadsföras på ett regionalt plan och anpassning kan därmed göras till geografiska förutsättningar. Nodernas regionala förankring syftar till att täcka upp hela Sverige och säkra att alla företag får information om stödet, oavsett geografisk placering. Hur antal sökande är fördelat nationellt kommer att följas upp kontinuerligt och om det i en region är ett lågt söktryck i förhållande till antal företag, finns det möjlighet att via nodernas arbete sätta in extra insatser.

Den sekundära målgruppen för projektet är i huvudsak energikartläggare och regionala aktörer inklusive energi- och klimatrådgivare och tillsynsmyndigheter.

Förväntat resultat vid projektavslut

De viktigaste enskilda resultaten som förväntas uppnås under projekttiden är:

- Energikartläggningarna leder till en genomsnittlig energieffektivisering hos deltagande företag på 12 % av total energianvändning för hela programperioden
- Företag som fått energikartläggningsstöd:
 - upplever att stödet gett dem ökad kunskap om sin energianvändning och besparingsmöjligheter
 - har fått ett ökat allmänintresse för energieffektivisering
 - upplever att energikartläggningen och dess rapporter gett dem förbättrat beslutsunderlag

Projektet förväntas även bidra till att uppfylla nedanstående kortsiktiga effektmål:

- Energieffektivisering är en strategisk fråga för företag

- Företag arbetar systematiskt och strukturerat med den egna energianvändningen

Ramprojektet bidrar långsiktigt även till nationella regionalfonds programmetets mål om 10 % energieffektivisering per förädlingsvärde. Projektet förväntas att bidra till målen i investeringsprioriteringen genom att en effektivare energianvändning bidrar till hushållning med naturresurserna och minskade utsläpp.

Insatserna inom programmet stimulerar användandet av och efterfrågan på energieffektiva tjänster och produkter. Syftet är att få näringslivet, specifikt SMF, att energieffektivisera sin verksamhet och därmed bidra till energiintensitetsmålet. Små och medelstora företag i alla sektorer stimuleras att genomföra energieffektiviseringsåtgärder, vilket samtidigt kan utveckla en sektor som bidrar till hållbar tillväxt och sysselsättning, genom att efterfrågan på sådana produkter ökar. Alla ska kunna ta till sig insatserna inom programmet oavsett kön, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder eller ålder.

Genom systerprojektet med regionala noder som är nationellt heltäckande kommer målgruppen att bearbetas utifrån de lokala förutsättningarna. Alla företag ska ha erbjudits samma möjlighet att på lika villkor ta del av energikartläggningsstödet. Ett resultat härav kan vara en ökad grad av energieffektivisering då intresset för energifrågan har spridits sig till nya typer av företag som inte tidigare arbetat med att energieffektivisera.

De företag som genomför en energikartläggning kommer att identifiera åtgärder som kan minska deras energianvändning och därmed även energikostnaderna. Stödet kan således leda till minskade kostnader för företaget vilket har positiv påverkan på företagets konkurrenskraft.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal företag som får bidrag:	1190 företag
Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt stöd:	0 företag
Antal företag som får stöd:	1190 företag
Privat investering som matchar företag (bidrag):	offentligt stöd till 35 700 000 sek

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Projektledarens/huvudansvarig handläggare roll och ansvar är att:

- följa upp arbetet utifrån beslutat projektdirektiv
- granska och godkänna bidragssökandes ansökningar, bedöma läges- och slutrapporter och ekonomiska redovisningar
- initiera löpande uppföljningar av stödet samt sammanställa och förmedla resultat
- ta fram underlag och genomföra eventuella upphandlingar och internt arbete

som behövs för projektet.

- samordna arbetet med kommunikation och marknadsföring av stödet.
- samordna det interna arbetet med energikartläggningsstödet på Energimyndigheten.

Ekonomens roll och ansvar är att:

- följa upp och sammanställa det ekonomiska resultatet för projektet samt ta fram underlag till ansökan om utbetalning

Administratörens roll och ansvar är:

- alla administrativa rutiner avseende diarieföring med mera i samband med bidragsökandes ansökningar, rapporter och ekonomiska redovisningar

Utvärderingsansvarigs roll är att:

- tillse att projektmål och effektmål följs upp och utvärderas
- följeforskning görs av en upphandlad konsult.

Energimyndigheten har upprättat en kansli- och samordningsfunktion på myndigheten för de projekt som genomförs inom Europeiska regionala utvecklingsfonden. Denna funktion ingår inte som kostnader i aktuellt projekt.

Kansliets roll är att:

- samordna Energimyndighetens interna arbete mellan alla pågående och kommande insatser som söks från Tillväxtverket.
- samordna arbetet med planering, uppföljning, kvartalsrapporter, ekonomi.

Kommunikatörens roll är att:

- samordna kommunikationsarbetet för insatsen i samråd med huvudansvarig handläggare

Gällande Energimyndighetens planerade insatser inom nationella regionalfonden är det en jämn genusfördelning i såväl besluts- som genomförandeled.

På Energimyndigheten finns en Upphandlingsenhet som ansvarar för att LOUs regelverk följs. Vid upphandling tas deras kompetens tillvara samt att anskaffning sker enligt gällande rutiner.

All anskaffning av tjänst ska vara samverkad innan beställning påbörjas, rutin för samverkan finns i personalhandboken på Energimyndighetens intranät.

Energimyndigheten har en övergripande anskaffningspolicy. Dessutom finns ett antal interna rutiner, som beskrivs i myndighetens kvalitetshandbok, som ska följas vid anskaffning.

Arbetsätt

Arbetsätt för att uppnå projektets delmål, processflöde samt milstolpar har tydliggjorts utförligt i ansökan, här följer en sammanfattning. Kommunikation och resultatspridning är mycket viktigt i arbetet för att uppnå projektets mål.

I aktuellt projekt kommer företag ansöka om energikartläggningsstöd hos Energimyndigheten som fattar beslut utifrån gällande regleverk. Därefter genomförs och rapporteras energikartläggning till Energimyndigheten enligt fastställda krav och rutiner.

Genom de regionala noderna, som hanteras i ett parallellt projekt, kompletteras stödet med seminarierträffar. Syfte med dessa träffar är att åstadkomma bestående resultat som lever vidare efter projektperioden. Genom seminarierträffarna vill Energimyndigheten ge företagen förutsättningar att arbeta vidare efter genomförd energikartläggning så att energikartläggningen blir starten på ett långsiktigt energiarbete på företaget. Genom att sprida erfarenheter och goda exempel kommer projektet även efter dess avslut kunna bidra till att främja genomförandet av energikartläggningar hos företag. Vidare kommer Energimyndigheten parallellt med projektet erbjuda möjlighet att söka miljöstudier inför investeringar för att ytterligare stödja företagen inför beslut i investeringar kopplat till energieffektivisering. Noder och miljöstudierna ansöks om i separata projekt.

På myndigheten används projektmodellen ELLEN som är utvecklat utifrån Energimyndighetens verksamhet och behov, men bygger på vedertagna projektmodeller.

Energimyndigheten kommer att arbeta med kontinuerlig uppföljning och avstämning inom nedanstående delar:

- Resurser (Pengar, tid, övrigt)
- Aktiviteter (framåtskridande och kvalitet i genomförandet)
- Prestationer (måluppfyllelse, framåtskridande och kvalitet)
- Utfall (måluppfyllelse, framåtskridande och kvalitet)
- Effekter (datainsamling för nollmätning i början av projektet, effektutvärdering i Tillväxtverkets regi i slutet av programperioden)

För detta specifika projekt kommer även nedan punkter att följas upp för att säkerställa att projektet går i linje med uppsatta övergripande och detaljerade mål:

- antal inkomna ansökningar (st)
- antal godkända lägesrapporter (st)
- total besparingspotential (MWh)
- planerad besparing (MWh)
- slutlig besparing (MWh)

Resultatet kommer att kommuniceras till identifierade vidareförmedlare. I mitten av stödperioden är även en större insats planerad för att sammanställa de erfarenheter, resultat och goda exempel som uppkommit hittills under perioden.

Projektet regionala noder kommer under 2015 identifiera behov av eventuellt särskilda insatser för att alla företag inom målgruppen ska ha lika förutsättningar att få del av energikartläggningsstödet. Det bör leda till att antalet intresserade företag blir fler, vilket i sin tur ger ökad möjlighet att nå uppsatta mål för projektet.

Horisontella kriterier som verktyg i projektet

Energieffektiviserande åtgärder som genomförs påverkar företagens konkurrenskraft och möjlighet till tillväxt och ger samtidigt bidrag till energi- och klimatpolitikens tre hörn- pelare; ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Genom att insatserna riktas mot energiintensitetsmålet uppfylls även Generationsmålet's strecksats för

energi och bidrar till det övergripande målet för miljöpolitiken; att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sverige.